

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Rafał Malarski

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby
Radców Prawnych Alicji Kujawy,

w sprawie **radcy prawnego P.B.**,

obwinionego z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 ust. 1 i 11
ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 29 sierpnia 2017 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę obwinionego,

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych
z dnia 9 grudnia 2016 r.,

zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby
Radców Prawnych [...] z dnia 25 maja 2016 r.,

1/ oddala kasację jako oczywiście bezzasadną,

**2/ obciąża obwinionego kosztami sądowymi za postępowanie
kasacyjne, w tym wydatkami w kwocie 20 zł.**

UZASADNIENIE

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] orzeczeniem z dnia 25 maja 2016 r., , uznał radcę prawnego P.B. za winnego przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 1, art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego przyjętego uchwałą nr 8/VIII.2010 Prezydium

Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w zw. z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 233) polegającego na tym, że jako pełnomocnik firmy P. Spółka z o.o. z/s w dniu 10 października 2013 r. złożył kolejny wniosek, po wycofaniu wniosku od komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym [...], do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w [...] o wszczęcie postępowania egzekucyjnego co do kwoty 325.000 zł przeciwko firmie „M.” Spółka jawna na podstawie tytułu wykonawczego w postaci aktu notarialnego umowy sprzedaży z dnia 22 czerwca 2012 r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na mocy postanowienia Sądu Rejonowego I Wydział Cywilny z dnia 20 września 2013 r., w sytuacji, gdy w dniu 9 października 2013 r. tenże Sąd wydał postanowienie o wstrzymaniu wykonania postanowienia z dnia 20 września 2013 r., co skutkowało działaniem radcy prawnego P.B. na szkodę „M.” Spółka jawna. Za czyn tak opisany, Sąd I instancji na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, wymierzył obwinionemu karę nagany i obciążył go kosztami postępowania dyscyplinarnego.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało zaskarżone odwołaniami wniesionymi przez obwinionego oraz pokrzywdzonego. W skardze odwoławczej obwiniony P. B. zakwestionował w pierwszej kolejności skuteczność doręczenia mu niekompletnego odpisu orzeczenia Sądu I instancji wraz z uzasadnieniem wnosząc o jego ponowne doręczenie, a nadto zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego w postaci naruszenia art. 374 § 1 k.p.k. w zw. z art. 117 § 1 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych poprzez jego niezastosowanie i niezawiadomienie obwinionego o terminie rozprawy, która odbyła się w dniu 25 maja 2016 r., co skutkowało nieobecnością obwinionego na rozprawie i w konsekwencji naruszyło jego prawo do obrony, które to naruszenie procedury stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu skarżący wniósł o uchylenie orzeczenia Sądu I instancji i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Natomiast pokrzywdzony w swoim odwołaniu zarzucił rażąco niewspółmierność kary wymierzonej obwinionemu w stosunku do przewinienia i stopnia winy, w szczególności w odniesieniu do całokształtu sprawy i postawy obwinionego w czasie trwania procesu, jak również w odniesieniu do wartości kwoty podlegającej zablokowaniu w toku postępowania egzekucyjnego. W konkluzji autor odwołania wniósł o zaostrenie kary wymierzonej obwinionemu przez orzeczenie kary pozbawienia prawa wykonywania zawodu radcy prawnego, względnie przez orzeczenie kary zawieszenia prawa wykonywania zawodu radcy prawnego na okres roku połączonej z zakazem wykonywania patronatu na okres 3 lat, ewentualnie orzeczenie kary pieniężnej w maksymalnej wysokości, tj. dwunastokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego połączonej z zakazem wykonywania patronatu na okres 3 lat.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych orzeczeniem z dnia 9 grudnia 2016 r., zmienił pkt 1 orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w niniejszej sprawie w ten sposób, że w miejsce kary nagany wymierzył karę pieniężną w wysokości 8.000 zł na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych oraz orzekł dodatkowo zakaz wykonywania patronatu na okres roku.

Obecnie, rozstrzygnięcie sądu odwoławczego zostało zaskarżone kasacją wniesioną przez obrońcę obwinionego, który sformułował następujące zarzuty:

1. rażącej obrazę prawa materialnego, tj. art. 4 kk w zw. z art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych polegającej na jego błędnym zastosowaniu i orzeczeniu wobec obwinionego kary pieniężnej w brzmieniu nadanym ustawie o radcach prawnych przez ustawę z dnia 7 listopada 2014 r. o zmianie ustawy Prawo o adwokaturze oraz niektórych innych ustaw jako ustawie nowej i względniejszej dla sprawcy w sytuacji, gdy w czasie orzekania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Sąd ten z uwagi na brzmienie art. 65 ust. 1 pkt 3a ustawy o radcach prawnych (w stanie prawnym obowiązującym w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego) w zw. z art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1988 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń

Společnych z przyczyn obiektywnych nie mógł ustalić czy ustawa obowiązująca w czasie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego nie będzie względniejsza dla sprawcy, co stanowi rażące naruszenie prawa w rozumieniu art. 62³ ustawy o radcach prawnych;

2. rażącej obrazie art. 33 § 3 kk w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych polegającej na jego niezastosowaniu i orzeczeniu wobec obwinionego kary pieniężnej w wysokości 8.000 zł bez zbadania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny dochodów obwinionego, jego warunków osobistych, rodzinnych, stosunków majątkowych i możliwości zarobkowych, co stanowiło rażące naruszenie prawa w rozumieniu art. 62³ ustawy o radcach prawnych;
3. rażącej niewspółmierności orzeczonej wobec obwinionego kary dyscyplinarnej w stosunku do popełnionego przewinienia dyscyplinarnego poprzez orzeczenie w miejsce kary nagany, kary pieniężnej w wysokości 8.000 zł wraz z zakazem wykonywania patronatu na czas roku, pomimo że w rozpoznawanej sprawie brak było podstaw do orzeczenia kary surowszej, co stanowi podstawę do wniesienia kasacji określoną w art. 62³ ustawy o radcach prawnych.

Na podstawie tak skonstruowanych zarzutów autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona na korzyść obwinionego radcy prawnego P.B. okazała się całkowicie chybiona, a zamieszczone w niej zarzuty i wniosek o uchylenie orzeczenia sądu odwoławczego – nie zasługiwały na uwzględnienie. Wprawdzie przedmiotowy nadzwyczajny środek zaskarżenia został oceniony, jako oczywiście bezzasadny, co upoważniało do odstąpienia od sporządzenia pisemnych motywów rozstrzygnięcia, ale Sąd Najwyższy uznał za celowe odniesienie się do niektórych z podniesionych zarzutów, w tym zwłaszcza dotyczących naruszenia prawa materialnego.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że zgodnie z wolą ustawodawcy wyrażona w przepisie art. 62³ ustawy o radcach prawnych, skuteczność

nadzwyczajnego środka zaskarżenia jakim jest kasacja – poza ewentualnym stwierdzeniem okoliczności wymienionych w art. 439 k.p.k. (stosowanym w postępowaniu dyscyplinarnym na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych) – zależy od wykazania, że w toku rozpoznawania sprawy przez sąd odwoławczy doszło do naruszenia prawa, a uchybienie to miało charakter rażący albo przedstawienia argumentów świadczących o tym, iż orzeczona kara dyscyplinarna jest rażąco niewspółmierna.

Analiza zarzutów kasacyjnych podniesionych przez obrońcę obwinionego radcy prawnego P.B. prowadzi do wniosku, że z punktu widzenia skuteczności - nie spełniają one powyższych wymagań ustawowych. Przekonanie to przesądza o nieskuteczności nadzwyczajnego środka zaskarżenia w tej sprawie.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu obrazy art. 4 § 1 k.k., ponieważ autor kasacji zakwestionował zastosowanie dyspozycji tego przepisu i nietrafne – w przekonaniu skarżącego – przyjęcie przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny, że w realiach niniejszej sprawy należy stosować ustawę nową, obowiązującą w dacie orzekania, a więc po zmianie wynikającej z nowelizacji ustawy o radcach prawnych wprowadzonej przez ustawę z dnia 7 listopada 2014 r. o zmianie ustawy Prawo o adwokaturze oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2014, poz. 1778).

Przedmiotowa nowelizacja wprowadziła inny niż poprzednio obowiązujący, sposób obliczania dolnej i górnej granicy kary pieniężnej określonej w art. 65 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych. W chwili popełnienia przewinienia dyscyplinarnego przypisanego radcy prawnemu P. B. ówczesny przepis art. 65 ust. 1 pkt 3a ustawy o radcach prawnych przewidywał możliwość wymierzenia kary pieniężnej nie niższej od połowy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej za miesiąc poprzedzający datę orzeczenia dyscyplinarnego i nie wyższej od pięciokrotności tego wynagrodzenia (Dz. U. 2010, Nr 200, poz.1326; tj. Dz. U. 2014, poz. 637). W wyniku zmiany tego uregulowania dokonanej wyżej powołaną ustawą z dnia 7 listopada 2014 r. o zmianie ustawy Prawo o adwokaturze oraz niektórych innych ustaw, kwestię kary pieniężnej normuje obecnie przepis art. 65 ust. 2 ba ustawy o radcach prawnych. Przewiduje

on możliwość wymierzenia kary pieniężnej w granicach od półtorakrotności do dwunastokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. Jak z tego wynika powołana wyżej nowelizacja ustawy o radcach prawnych wprowadziła zmianę określania dolnej i górnej granicy kary pieniężnej wprowadzając inny parametr będący podstawą obliczeń, przyjmując inny punkt czasowy dla ustalenia wysokości tego parametru i stosując inne przeliczniki tego parametru. Zmiana ta weszła w życie dnia 25 grudnia 2014 r.

Nie ulega wątpliwości, że Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekając w tej sprawie w dniu 9 grudnia 2016 r., zastosował przepis art. 65 ust 2 ba w wersji obowiązującej po wspomnianej nowelizacji, skoro w pisemnych motywach wyraźnie odwołał się do sposobu kształtowania wysokości kary pieniężnej przewidzianego w tej regulacji. Wyraził też przekonanie, że rozwiązanie legislacyjne obowiązujące poprzednio nie było względniejsze dla sprawcy przewinienia dyscyplinarnego. Potwierdza to przekonanie, że zagadnienie wyboru właściwej podstawy prawnej rozstrzygnięcia było przedmiotem uwagi tego sądu. Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie przedstawił jednak ani sposobu rozumowania ani wyliczeń, jakie doprowadziły go do takiego wniosku. Nie ulega przy tym wątpliwości, że do oceny względności obu regulacji kształtujących granice kary pieniężnej potrzebna była też znajomość wysokości parametru w postaci przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej za miesiąc poprzedzający datę orzeczenia dyscyplinarnego (istotnego z punktu widzenia ustawy poprzednio obowiązującej). Jak słusznie zauważył skarżący, wysokość tego wynagrodzenia za miesiąc listopad 2016 r. nie była jeszcze znana w dacie orzekania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny. Jej ogłoszenie nastąpiło w drodze Komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w IV kwartale 2016 r. (M.P. z dnia 10 lutego 2017 r., poz. 180).

Z treści wspomnianego Komunikatu wynika, że przeciętne wynagrodzenie w okresie, którego dotyczył komunikat wyniosło 4.218,92 zł. Obecnie jest zatem możliwe zweryfikowanie tezy sformułowanej przez autora kasacji twierdzącego, że Wyższy Sąd Dyscyplinarny niezasadnie zastosował nową ustawę, bowiem przepis

będący podstawą orzeczenia o karze dyscyplinarnej, zastosowany w wersji poprzednio obowiązującej byłby względniejszy dla obwinionego. Jednak zestawienie granic kary pieniężnej określonej w art. 65 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych, ukształtowanych według rozwiązania przyjętego w ustawie obowiązującej w chwili popełnienia deliktu dyscyplinarnego oraz granic tej kary wynikających z zastosowania parametru właściwego dla momentu orzekania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny, nie potwierdza trafności zarzutu skarżącego. Na gruncie przepisu art. 65 ust. 1 pkt 3a ustawy o radcach prawnych obowiązującego do dnia 25 grudnia 2014 r., dolna granica kary pieniężnej wynosiła 2109,46 zł (połowa kwoty 4.218,92 zł, tj. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej za miesiąc poprzedzający datę orzeczenia dyscyplinarnego). Natomiast górna granica sięgała 21.094,60 zł (pięciokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej za miesiąc poprzedzający datę orzeczenia dyscyplinarnego). Z kolei, przy przyjęciu za punkt wyjścia kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, którym to wskaźnikiem posługuje się przepis art. 65 ust 2ba ustawy obecnie obowiązującej, dolna granica kary pieniężnej wynosi 2.400 zł, a górna 19.200 zł. O ile więc dolna granica kary pieniężnej obliczona według zasad obowiązujących poprzednio była rzeczywiście nieznacznie niższa, to już górna granica tej kary była poprzednio znacząco wyższa w porównaniu z tą samą górną granicą kary obliczoną w myśl nowych przepisów. Jeżeli się dodatkowo zważy, że kara pieniężna wymierzona obwinionemu w tej sprawie nie osiągnęła nawet połowy ustawowego zagrożenia wyliczonego według każdego z rozważanych wariantów, to jest oczywiste, że nie sposób racjonalnie twierdzić, iż stosując wobec radcy prawnego P.B. ustawę nową Wyższy Sąd Dyscyplinarny rażąco naruszył prawo, a zwłaszcza naruszył dyrektywę zawartą w art. 4 § 1 in fine k.k.

Całkowicie bezzasadny jest też zarzut naruszenia przepisu art. 33 § 3 k.k., który – w przekonaniu skarżącego – w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych miałby znajdować zastosowanie w oparciu o dyrektywę zawartą w art 74¹ ustawy o radcach prawnych. Autor kasacji najwyraźniej nie dostrzegł, że przywołana norma – w pkt 2 – przewiduje odpowiednie stosowanie rozdziałów I – III

Kodeksu karnego. Natomiast katalog kar i zasady ich stosowania zamieszczone są w rozdziale IV tego Kodeksu. Nie ma zatem żadnego normatywnego przełożenia między karą grzywny orzecaną na podstawie przepisów kodeksu karnego oraz karą pieniężną wymierzaną w postępowaniu dyscyplinarnym przewidzianym w ustawie o radcach prawnych. Utwierdza w tym przekonaniu fakt, że przepis art. 33 § 3 k.k., do którego wprost odwoływał się skarżący, kształtuje zasady ustalania stawki dziennej, a tymczasem karę pieniężną w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych orzeka się kwotowo.

Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie wykazał natomiast aby brak zbadania stosunków majątkowych obwinionego, jego dochodów i możliwości zarobkowych, warunków osobistych w sposób istotny przełożył się na ocenę, że doszło do naruszenia wskazanego przepisu prawa materialnego. Podnosząc bowiem jedynie brak ustaleń w tej materii wiązał ten aspekt sprawy z rażącą surowością kary, a nie obrazą prawa.

Ostatni z zarzutów zamieszczonych w kasacji obrońcy obwinionego radcy prawnego P.B., dotyczący rażącej niewspółmierności orzeczonej kary pieniężnej i zakazu wykonywania patronatu na okres roku, trzeba ocenić jako – w istocie – formalny. Nie został on wsparty żadną argumentacją mogącą potwierdzić tezę skarżącego, że kara dyscyplinarna w tej postaci jaką wymierzył Wyższy Sąd Dyscyplinarny – nosi cechy rażącej niewspółmierności. Wywody autora kasacji ograniczają się w istocie do rozważań na temat kar orzekanych w poprzednich rozstrzygnięciach w tej sprawie. Tymczasem, w motywach zaskarżonego obecnie orzeczenia trafnie przytoczono cały szereg okoliczności, które zasadnie uznano za przesłanki zaostżenia kary dyscyplinarnej wymierzonej obwinionemu. Dotyczą one zarówno strony podmiotowej, jak i przedmiotowej, w tym zwłaszcza na podkreślenie zasługuje zamierzone dążenie do wprowadzenia w błąd organu egzekucyjnego i godzenie w funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości. Wyższy Sąd Dyscyplinarny zasadnie zwrócił też uwagę na to, że zachowanie obwinionego naraziło też na szwank zaufanie publiczne, jakie powinno wiązać się z wykonywaniem zawodu radcy prawnego. Słusznie także zaakcentował funkcję prewencyjną kary dyscyplinarnej, zarówno w jej wymiarze ogólnym, jak i indywidualnym.

Żadnego z tych argumentów przywołanych przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie podważyły wywody zaprezentowane przez skarżącego. Wręcz nie znalazły one w ogóle ustosunkowania się w skardze kasacyjnej.

To wszystko uzasadniało ocenę kasacji wniesionej na korzyść radcy prawnego P.B. jako oczywiście bezzasadnej i jej oddalenie. O kosztach sądowych za postępowanie kasacyjne orzeczono na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych.

kc